

Az állapotnarcizmus mérése a Nárcisztikus Grandiozítás Skála (Narcissistic Grandiosity Scale) és a Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála (Narcissistic Vulnerability Scale) használatával

Kozma Eszter^{1*} , Urbán Róbert² és Engyel Márton²

¹ Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Pszichológiai Doktori Iskola, Budapest, Magyarország

² Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Pszichológiai Intézet, Budapest, Magyarország

EREDETI KÖZLEMÉNY

Beérkezett: 2025. július 26. – Elfogadva: 2026. március 10.

© 2026 A szerző(k)

Háttér és célkitűzések: A narcizmus a pszichológiatudomány egyik leginkább kutatott jelensége. Számos kérdőív létezik a narcizmus mérésére, azonban ezek többsége a stabil, vonásszintű narcizmusra fókuszál. Jelen tanulmányban egy olyan mérőeszközt vizsgálunk, amely az ún. állapotnarcizmus, vagyis a nárcisztikus viselkedés rövid távú, kontextusfüggő aktivációját méri. Kutatásunk célja, hogy feltérképezzük a Nárcisztikus Grandiozítás Skála (angolul: Narcissistic Grandiosity Scale, NGS) és a Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála (angolul: Narcissistic Vulnerability Scale, NVS) megbízhatóságát és érvényességét, valamint faktorszerkezetét magyar mintán, továbbá teszteljük a skálák rövidített, állapotszintet mérő 4-4 tételes változatának validitását annak érdekében, hogy azok alkalmasak legyenek pillanatnyi (momentary) adatfelvételek során történő alkalmazásra. **Módszer:** A kutatásban egy angol nyelvű keresztmetszeti ($n = 320$) és egy magyar nyelvű keresztmetszeti elrendezés mellett ($n = 216$) egy magyar nyelvű intenzív longitudinális adatfelvétellel dolgoztunk ($n = 109$). A mérőeszközök konvergencia és diszkriminációs validitásának elemzését korrelációs és regressziós elemzésekkel végeztük, majd a faktorszerkezet tesztelésére konfirmatoros faktorelemzéseket (CFA) használtunk, míg az időbeli stabilitást többszintű keresztmetszeti vektor autoregresszív modellel mértük (multilevel cross-lagged vector autoregressive model [multilevel VAR1]). **Eredmények:** Az NGS-16 és NVS-11 skálák faktorszerkezete vonásszinten nem megfelelő illeszkedést

* Levelező szerző. E-mail: kozma.eszter@ppk.elte.hu

mutatott a rendelkezésre álló vonásmérő eszközökhöz képest. Az állapotszint mérésére használt 4-4 tételes változataik jó validitási és megbízhatósági indexeket mutattak, valamint jó időbeli stabilitással rendelkeztek, amikor állapotszinten használtuk őket. *Következtetések:* Az adatok alapján a vonásszintű nárcizmus mérésére az eddig használt kérdőíveket (pl. NPI, MCNS, FFNI) javasoljuk, azonban az NGS és NVS skálák rövidített változata alkalmasnak bizonyul az aktuális állapotnárcizmus felmérésére.

KULCSSZAVAK

nárcizmus, vonásnárcizmus, állapotnárcizmus, grandiozitás, vulnerabilitás, longitudinális adatfelvétel

BEVEZETÉS

A nárcizmust a pszichológia tudományában az egyik legrégebben ismert személyiségjegyek tekintik (Wright és Edershile, 2018). A töretlen kutatói érdeklődésnek és a módszertani fejlődésnek köszönhetően empirikus eredmények szerint a nárcizmusnak többféle megnyilvánulási formája is létezik (lásd Sedikides, 2021), így a köznyelvben gyakran megjelenő típusokra („nárcisztikusok” és „nem nárcisztikusok”) utaló különbségtétel nem alkalmas a nárcisztikus működés mélyebb megértésére (Engyel, 2019).

Már a korai pszichoanalitikus szerzők is egyetértettek abban, hogy a nárcisztikus működés markáns nehézségei a saját szelffel és a másokkal való kapcsolódásban jelentkeznek (Freud, 1914/1957; Kernberg, 1967; Kohut, 1968). Az intra- és interperszonális szabályozás zavarai gyakran az egyén pozitív önértékelését fenyegető helyzetekre adott reakcióként értelmezhetők, amelyek fő motivációja, hogy az egyén szeretné saját felsőbbrendűség-érzését („jobb vagyok, mint mások”) megőrizni vagy helyreállítani (Morf és Rhodewalt, 2001). Ezek a szabályozási zavarok arra utalhatnak, hogy a nárcizmus értelmezhető stabil személyiségvonásként is, mivel a nárcisztikus viselkedés szokásszintű, konzisztensebb reakciókat vált ki különböző helyzetekben. Ugyanakkor lényeges hangsúlyozni, hogy e stabilitás ellenére minden viselkedési megnyilvánulás mögött egy dinamikus, kontextusfüggő pszichés folyamat áll, amely az adott pillanatban aktiválódik. Ezért a nárcizmus kizárólag vonásként való értelmezése túlzottan redukcionista megközelítésnek tekinthető (Heyde, Wille, Kuijpers, Vergauwe és Hofmans, 2023.)

Számos empirikus vizsgálat megerősíti, hogy a nárcizmus két egymástól jól elkülöníthető tulajdonságokkal rendelkező dimenzióra osztható (Cain, Pincus és Ansell, 2008; Dickinson és Pincus, 2003; Miller és Campbell, 2008; Wink, 1991): grandiozitásra és vulnerabilitásra (összefoglalóért lásd Sedikides, 2021). Azok, akik magas pontszámot érnek el a grandiózus nárcizmust mérő skálákon, kívülről elsőre karizmatikusnak és megnyerőnek tűnnek, miközben a felszín alatt irréalisan pozitív (felfújt) önképpel és általában magasabb önértékeléssel (Paulhus és Williams, 2002; Rhodewalt és Morf, 1995) rendelkeznek. Arrogánsak, fennhéjázóak és önteltek (Cain és mtsai, 2008; Miller, Lynam, Hyatt és Campbell, 2017), továbbá gyakran a feljogosítottság érzésével karakterizálhatók (Cain és mtsai, 2008). A vulnerábilis vonásokban magas pontszámot elérő személyek burkoltan érzékenyek, visszahúzódónak és megszegyenültnek látszanak (Cain és mtsai, 2008; Morf, 2006), holott a felszín alatt hasonló grandiózus elképzeléssel (pl. felsőbbrendűség, elismerés, hatalom, tökéletesség iránti vágy; Krizan és Herlache, 2018; Pincus és Lukowitsky, 2010; Sedikides, 2021) és énközpontú gondolkodással bírnak.

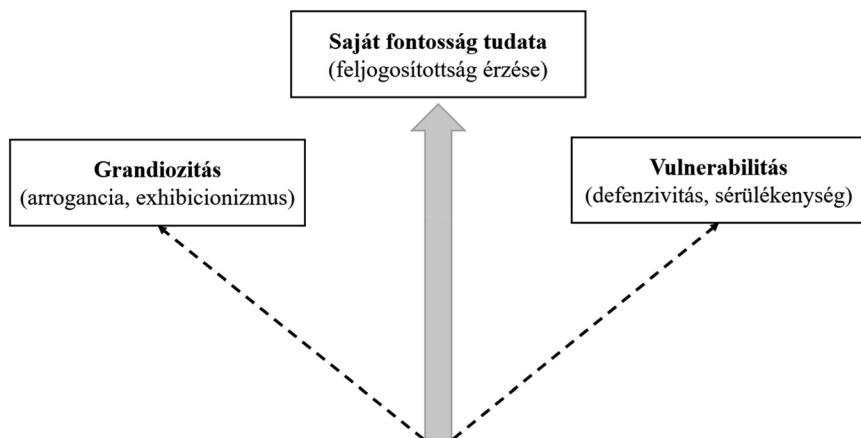
Mindamellett esetükben jellemzőbb a társas izoláció, a depresszióra való hajlam és az öndestruktív megnyilvánulás is (Miller, Back, Lynam és Wright, 2021; Miller és mtsai, 2018).

Elméletek a nárcizmus kutatásban

A külsőre különböző megnyilvánulási formák ellenére a nárcizmus két dimenziója együttjárást mutat a más emberek iránt érzett bizalmatlansággal, ellenségességgel (Hyatt és mtsai, 2018) és mások manipulálásával (Krizan és Herlache, 2018; Miller és mtsai, 2011). A két dimenzió közös pontja (Bauditz, 2025), hogy mindkettő jellemezhető antagonistá vonásokkal, ilyen például az énközpontúság vagy a feljogosítottság érzése (Back és mtsai, 2013; Krizan és Herlache, 2018). A grandiozitás és a vulnerabilitás egyes hasonlóságai okán az elmúlt egy évtizedben többféle nárcizmuselmélet látott napvilágot, melyek célja a grandiozitást és a vulnerabilitást egy közös modellbe integrálni (Wright és Edershile, 2018).

Nárcizmus Spektrum Modell (NSM)

Az egyik meghatározó elmélet Krizan és Herlache (2018) Nárcizmus Spektrum Modellje (NSM, lásd: 1.), amely szerint a nárcizmus a személyiségjegyek egy spektrumaként értelmezhető, amelyre változatos – de a személyiségjegyek által befolyásolt – viselkedés jellemző. A modell szerint a nárcisztikus működés magja a saját fontosság tudata, amely leginkább a feljogosítottság érzésével jár együtt, míg az egyén személyiségének beállítódásától függően – ami lehet megközelítés- vagy elkerülésorientált (Gray, 1987) – a grandiozitás és vulnerabilitás tengelyen helyezhető el (lásd 1. ábra). A grandiózus merészség önérdelvezérelt viselkedésben, arrogáns és exhibicionista megnyilvánulásokban, míg a vulnerábilis érzékenység defenzivitáson és sérülékenységen keresztül mutatkozik meg. Tehát míg a grandiózus működés keresi és igyekszik önértékelést megerősítő szükségleteit kielégíteni, addig a vulnerábilis viselkedés célja, hogy az énképet fenyegető veszélyeket felderítse és semlegesítse. Az elmélet központi eleme, hogy a két dimenzió feltételezhetően egy közös pontból indul, vagyis a grandiozitás és vulnerabilitás is a feljogosítottság érzésében gyökerezik (Edershile és Wright, 2021b; Krizan és Herlache, 2018;

1. ábra. A Nárcizmus Spektrum Modell (Krizan és Herlache, 2018)

Miller és mtsai, 2017). Stabilitása és a nárcisztikus egyénekben gyakori megjelenése miatt néhány kutató (Krizan és Herlache, 2018; Miller és mtsai, 2016) vonásszintű tulajdonságként tekint a feljogosítottságra, a viselkedésben megjelenő különbségek pedig a vonásszintű grandiozitás és vulnerabilitás együttes hatásának tudhatók be (Grubbs és Exline, 2016). A feljogosítottság érzése irreális elvárásokhoz vezet, amely gyakran feszültséget okoz az önkép és a környezettől kapott visszajelzések között, így ezt az inkongruenciát az egyén nárcisztikus énvédő stratégiákkal – például mások leértékelésével vagy saját felsőbbrendűség-érzésével – igyekszik feloldani (Grubbs és Exline, 2016).

Nárcizmus és a BIG-5

A nárcizmus nem csak a grandiozitás és vulnerabilitás dimenzióin értelmezhető, hanem együttjárást mutat a Big Five (BIG-5) személyiségmodell vonásaival is (Miller és mtsai, 2011; Zajenkowski és Szymaniak, 2021), mely öt fő személyiségvonást ír le (extraverzió, barátságosság, lelkiismeretesség, neuroticizmus és tapasztalati nyitottság; John, Donahue és Kentle, 1991). Kutatások szerint a grandiózus nárcizmus erős pozitív összefüggést mutat az extraverzióval (Pincus és Lukowitsky, 2010; Saulsman és Page, 2004), míg a vulnerábilis nárcizmus a neuroticizmussal áll szoros pozitív kapcsolatban (Hendin és Cheek, 1997; Miller és Campbell, 2008). Emellett mind a grandiozitás (Zajenkowski és Szymaniak, 2021), mind a vulnerabilitás (Bandi és Nagy, 2014) negatívan korrelál a barátságosság faktorral.

Miller és munkatársai (2016) a BIG-5 személyiségmodellre építették fel nárcizmusmodelljüket. Kutatásukban az ötfaktoros modell (Five-Factor Narcissism Inventory, magyarul: Ötfaktoros Nárcizmus Leltár) faktorszerkezetét és komponenseit vizsgálták, amely alapján három faktor emelkedett ki: 1. Antagonizmus, 2. Neuroticizmus, 3. Ágenciás (autonóm/önrendelkező) extraverzió. A három faktor közül az antagonizmus közös magként jelenik meg mind a grandiózus, mind a vulnerábilis működésében, míg a neuroticizmus elsődlegesen a vulnerábilis, az ágenciás extraverzió pedig a grandiózus nárcizmusra jellemző. Ez a hármas felosztás lehetővé teszi a nárcizmus dimenziális megközelítését a BIG-5 keretrendszerén belül, és hidat képez a klasszikus személyiségvonások és a nárcisztikus működésformák között.

Azok a személyek, akik magasabb antagonizmuspontszámot érnek el, érzéketlennek tűnnek, gyakoribb esetükben az álnokság, a feljogosítottság érzése, valamint a kizsákmányoló és cinikus attitűd. Az ágenciás extraverzió a csodálatot és a grandiozitást összegzi, amely megközelítő viselkedéssel, jó vezetői képességekkel, magasabb önértékeléssel és asszertivitással jellemezhető. Ezek a tulajdonságok a modell szempontjából adaptívnak tekinthetők, hiszen kevesebb személyközi konfliktussal és kapcsolatbeli problémával járnak. A vulnerabilitás a nárcisztikus neuroticizmust jelöli, amely negatív emocionalitással, érzelemszabályozási nehézségekkel, a szegény gyakori érzésével és törekény önértékeléssel definiálható. Ezek a tulajdonságok általában megnehezítik az egyén kapcsolódási tendenciáit, így azok, akik magasabb vulnerabilitással jellemezhetőek, gyakrabban tapasztalnak nehézségeket interperszonális kapcsolataikban (Miller és mtsai, 2021). A modell legfontosabb eredménye, hogy a három faktort a grandiozitás és a vulnerabilitás mentén is értelmezi, vagyis a szerzők szerint a grandiózus nárcizmus antagonizmust és extraverziót foglal magába, míg a vulnerábilis nárcizmus antagonizmussal és neuroticizmussal karakterizálható (Miller és mtsai, 2016). A kutatás egy árnyaltabb, többdimenziós megközelítést szemléltet a nárcisztikus személyiségjegyek vizsgálatára, túlmutatva a nárcizmus hagyományos (grandiozitás és vulnerabilitás mentén történő) megkülönböztetésén, továbbá

hangsúlyozza, hogy az antagonizmus és a feljogosítottság érzése mind a grandiozitásban, mind pedig a vulnerabilitásban megjelenhet.

Összességében a két modell ugyanarra az alapvető elméleti állításra épül: a nárcizmus magját a feljogosítottság és az antagonisztikus attitűd képezi, amely a grandiózus és vulnerábilis működésformákban eltérő viselkedésmintázatokat eredményez. Mindkét modell a nárcizmust egy folytonos spektrumként értelmezi, ahol az egyének viselkedése attól függően változik, hogy rá grandiózus (önérvényesítő, exhibicionista) vagy vulnerábilis (defenzív, érzékeny) megnyilvánulások jellemzőbbek (Engyel, de Ruiter és Urbán, 2022; Wright és Edrshile, 2018). Az elméletek központi eleme, hogy a grandiózus és vulnerábilis megnyilvánulások mögött azonos belső motivációk állnak, mint például a saját fontosság érzésének fenntartására és a külső elismerés megszerzésére irányuló törekvés.

Nárcizmus mint folyamat

Klinikai tapasztalatok arra utalnak, hogy a nárcizmus megnyilvánulásai árnyaltabbak, mint ahogy azt a vonásmoделlek tükrözik (Edershile és Wright, 2021a; Giacomini és Jordan, 2016a; Pincus, Cain és Wright, 2014). Klinikai megfigyelések szerint a nárcisztikus viselkedést dinamikus önszabályozó folyamatok jellemzik, amelyek célja az énvédő mechanizmusok aktiválása és a környezethez való alkalmazkodás (Grubbs és Exline, 2016; Rhodewalt és Morf, 1998). Ez a fluktuációt hangsúlyozó nézőpont ellentmond annak a statikus szemléletnek, amely a kutatások során jellemzően vonásszinten vizsgálta a nárcizmust.

Az új nézőpont a személyen belüli variabilitás és a nárcisztikus viselkedés változékonyságára helyezte a hangsúlyt, vagyis arra, hogyan alakulnak ezek a megnyilvánulások különböző helyzetekben (Bleidorn, 2009; Church és mtsai, 2013; Giacomini és Jordan, 2016b). Giacomini és Jordan (2016a) elkülöníti az állapotnárcizmust a vonásnárcizmustól, vagyis a grandiózus nárcizmusnak létezik egy folyamat- vagy állapotszintű komponense (angolul *process* vagy *state*). A grandiózus állapotnárcizmus arroganciával, göggel és feljogosítottságérzéssel karakterizálható, azonban ezen tulajdonságok mértéke és megnyilvánulása az átlag populáció esetében helyzetről helyzetre változik, így a grandiózus nárcizmus szubklinikai formájáról beszélhetünk. Az állapotnárcizmus külön koncepcióként való elfogadása összeegyeztethető azokkal az elméletekkel is, amelyek a nárcizmust egyfajta szabályozórendszerként konceptualizálják (Campbell és Foster, 2007). Ezek a modellek a nárcizmust érzelmek, tulajdonságok, képességek és viselkedési stratégiák egy koherens egységként értelmezik, amelyek az egyén saját magával kapcsolatos érzéseit és a mások felé történő megnyilvánulásait szabályozzák (Morf és Rhodewalt, 2001; Rhodewalt és Morf, 1995). Az állapotnárcizmus egyik alapvető jellemzője a szituációk közötti fluktuáció, amely azt jelenti, hogy kérdőíves adatfelvétel során előfordulhat, hogy az egyén nárcisztikus állapotának aktuális szintje adatfelvételenként eltérő eredményt mutat (Giacomini és Jordan, 2016a).

Edershile és Wright dinamikus elméletében (2021a) az állapotnárcisztikus viselkedés egy többkomponensű rendszer, amely különböző feldolgozási folyamatok által szerveződik, fő feladata pedig a koherens pozitív szelfézés megőrzése (Giacomini és Jordan, 2016a), valamint az egyén másokkal szembeni felsőbbrendűség-érzésének (pl. „jobb vagyok, mint mások”) fenntartása. Ez a keretrendszer a személy énképének környezet általi megerősítését emeli ki. Ha az egyén belső énképét a környezet visszaigazolja, akkor a személy pozitív társas interakciókra tehet szert. Azonban ha úgy érzi, hogy az önmagáról kialakult képe fenyegetve van

(pl. mások leértékelik, önértékelése lecsökken, társas helyzetben kirekesztik), túlságosan sérülékennyé válik, majd pedig különböző énvédő technikákkal (pl. mások verbális leértékelésével) újra elnyeri a vágyott felsőbbrendűség érzését. Az állapotnárcisztikus viselkedés tehát egy olyan komplex rendszer, amely különböző feldolgozási folyamatok által szerveződik. Mivel a rendszer dinamikusan működik, az egyénnek a külső tényezőktől függően kell saját viselkedését megváltoztatnia, így a nárcisztikus állapot nemcsak bizonyos tényezők következménye, hanem egyes viselkedések bejósolója is lehet (lásd: Hart, Adams és Tortoriello, 2017). A nárcisztikus rendszert kontextusfüggő változékonyság is jellemzi (Heyde és mtsai, 2023), tehát környezetével szinte állandó kölcsönhatásban van. A dinamikus rendszer nélkülözhetetlen aspektusa, hogy amennyiben nincs szükség nárcisztikus énvédő mechanizmusokra, a rendszer nem fogja használni azokat.

Amennyiben az állapotnárcizmust a nárcisztikus jegyek rövid távú aktivációjaként értelmezzük, érdemes feltárni annak kapcsolatát a vonásnárcizmussal. Jelenlegi empirikus eredmények alapján (Edershile és mtsai, 2019) a grandiózus nárcizmus skálákon magas pontszámot elérők „dühvel jellemezhető vulnerábilis” periódusokat is átélnek (Edershile és Wright, 2021a; Edershile és Wright, 2021b; Gore és Widiger, 2016; Hyatt és mtsai, 2018; Oltmanns és Widiger, 2018). A nárcisztikus grandiozitás pozitív együttjárást mutat az asszertivitással, a szociabilitással és a pozitív érzelmekkel is (Edershile és mtsai, 2019). A vulnerábilis nárcizmus pozitív összefüggést jelzett a distresszel, az elégedetlenséggel, a társas visszahúzódással, a patológiás tulajdonságokkal és a neuroticizmussal. Az eddigi eredmények tehát arra utalnak, hogy a nárcizmus állapotszintű megnyilvánulásai eltérően jelennek meg a személyek közötti és a személyen belüli szinteken, ami fontos különbségtételt jelent a nárcisztikus viselkedés dinamikájának megértésében. Klinikai tapasztalatok alapján ugyanis személyen belül megjelenhetnek grandiózus és vulnerábilis viselkedések is (Edershile és mtsai, 2019), míg ezt a személyeket összehasonlító (*between-person*) vizsgálatok szinte kizárták (Glover, Miller, Lynam, Crego és Widiger, 2012). Ezzel szemben személyen belüli folyamatokat vizsgáló (*within-person*) szinten van összefüggés a vonás- és állapotszintű nárcisztikus dimenziók között: a grandiózus vonásokkal rendelkező személyek mindkét típusú állapotot átélhetik, míg a vulnerábilis vonásokkal jellemezhetőek csak vulnerábilis állapotokat tapasztalnak (Edershile és Wright, 2021b; Gore és Widiger, 2016; Hyatt és mtsai, 2018).

A nárcizmus mérése

Az elmúlt évtizedben a nárcizmus mérésére vonatkozóan többféle kihívás került a kutatók fókuszába. Amellett, hogy a nárcizmus két dimenziójának pontosabb megértésére helyezték a hangsúlyt, módszertani és mérési kihívások is felmerültek (Edershile és mtsai, 2019).

Az eddig használt valamennyi nárcizmuskérdőív vonásszinten próbálta megragadni a nárcisztikus működést. A grandiózus vonásnárcizmus mérésére az alábbi kérdőívek állnak rendelkezésünkre: a *Nárcisztikus Személyiség Leltár* (*Narcissistic Personality Inventory, NPI*; Raskin és Terry, 1988) és a *Nárcisztikus Grandiozitás Skála* (angolul: *Narcissistic Grandiosity Scale, NGS*; Rosenthal, Hooley, Montoya, van der Linden és Steshenko, 2020), míg a vulnerábilis vonásnárcizmus esetében megfelelő mérőeszköznek bizonyul a *Maladaptív Rejtett Nárcizmus Skála* (*Maladaptive Covert Narcissism Scale, MCNS*; Hendin és Cheek, 1997; Cheek, Wink, Hangreaves és Derr, 2013), illetve a *Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála* (angolul: *Narcissistic Vulnerability Scale, NVS*; Crowe, Edershile, Campbell, Lynam és Miller, 2018). A két vonás

együttes mérésére a *Patológiás Nárcizmus Kérdőív* (*Pathological Narcissism Inventory, NPI*; Cain és mtsai, 2008) és az *Ötfaktoros Nárcizmus Leltár* (angolul: *Five Factor Narcissism Inventory, FFNI*; Glover és mtsai, 2012) érhetők el (Engyel, de Ruiter és Urbán, 2022). Az eddig használt kérdőívek összefoglalása az 1. táblázatban olvasható.

Noha ezek a mérőeszközök a nárcizmus stabil, vonásszintű formáját vizsgálják, egyre több kutatás hangsúlyozza, hogy a nárcisztikus működés nem csupán vonásszinten, hanem rövid távú, helyzetfüggő állapotok formájában is megnyilvánul (Edershile és Wright, 2021a; Giacomini és Jordan, 2016a). Ahhoz, hogy ezeket az állapotokat minél pontosabban tudjuk mérni (Heyde és mtsai, 2023), elengedhetetlen, hogy a mérőeszközök képesek legyenek a rövid távú fluktuációk pontos detektálására. Jelenleg az állapotnárcizmus mérésére leginkább elfogadott és megbízható eszközként a melléknévalapú önjellemző skálák szolgálnak, amelyek a nárcisztikus grandiozitást és vulnerabilitást tulajdonságok felsorakoztatásával és azok Likert-skálán történő értékelésével mérik. A nárcisztikus állapot mérésére szolgáló két állapotkérdőív a Crowe és munkatársai által kidolgozott vonáskérdőívek továbbfejlesztett változata: a Nárcisztikus Grandiozitás Skála (*Narcissistic Grandiosity Scale, NGS*; Crowe, Carter, Campbell és Miller, 2016; Edershile és mtsai, 2019) és a Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála (*Narcissistic Vulnerability Scale, NVS*; Crowe, Edershile, Campbell, Lynam és Miller, 2018; Edershile és mtsai, 2019; Edershile és Wright, 2021a) tételei közül 4-4 item került kiválasztásra Edershile és munkatársai kutatásaiban, melyek megfelelő pszichometriai tulajdonságokkal rendelkeznek az állapotnárcizmus mérésére angol nyelvű mintán (Crowe és mtsai, 2016; Edershile és Wright, 2021a; Engyel és mtsai, 2022).

Az állapotszintű konstruktumok mérésének egy másik nehézségét az adja, hogy a legtöbb kutatás önbevallásos és összesített tulajdonságokkal dolgozó kérdőíveket használt, azonban így az egyénen belüli dinamikus folyamatok megközelíthetetlenek maradnak (Edershile és Wright, 2021b). Érdemes lehet a leíró vonásszintű mérések helyett a nárcizmus dinamikus természetére helyezni a hangsúlyt (Miller és mtsai, 2017). Az egyszeri keresztmetszeti kutatások mellett lehetőség van többszöri adatfelvételre is, így a dinamikus folyamatok vizsgálhatóvá válnak. Az ilyen mérések kivitelezésére az egyik legjobban alkalmazható eljárás az ún. élményalapú mintavételi módszer (*Experience Sampling Methodology, ESM*; Hektner, Schmidt és Csikszentmihályi, 2007), amely során több napon keresztül napi többszöri adatfelvétellel gyűjtenek információkat a vizsgálati személyekről. Az ESM egyik legnagyobb előnye, hogy a résztvevőket természetes közegükben vizsgálja, ezáltal biztosítva a magasabb ökológiai validitást (Verhagen, Hasmi, Drukker, van Os és Delespaul, 2016), továbbá lehetőséget biztosít ahhoz, hogy személyen belüli változásokat leíró adatokat gyűjtsünk. Összességében az ESM ideális módszertani keretet ad az állapotnárcizmus vizsgálatához.

Módszertani szempontból tehát szükségszerű lenne, ha rendelkezésre állnának olyan mérőeszközök, amelyek lehetővé teszik az állapotnárcizmus mérését. Ez nemcsak a nárcisztikus működés, valamint a grandiozitás és vulnerabilitás dinamikus fluktuációinak nyomon követését tenné lehetővé, hanem hozzájárulhatna olyan elméletek és modellek kialakításához is, amelyek érzékenyebben és pontosabban tükrözik a klinikai tapasztalatokat.

Jelen tanulmány célja az NGS-16 és NVS-11 skálák faktorszerkezetének tesztelése (vonásszint) magyar nyelvű mintán, továbbá a skálák, rövidített, 4-4 tételes változatának (állapotszint) validálása. A kérdőívek validálása során pszichometriai jellemzőiket vizsgáljuk egy angol nyelvű és két magyar nyelvű mintán, különös tekintettel a belső konzisztenciára, a faktorszerkezet feltárására, valamint a konvergencia és diszkriminációs validitásra. További célunk a 4-4 tételes kérdőívek időbeli stabilitásának tesztelése. Az elemzéseknél külön hangsúlyt fektettünk a

1. táblázat. A narcizmuskérdőívek összefoglalása

Mérőeszköz	A mérés fókusza	Tételek száma	Jelleg	Magyar változat
Narcisztikus Személyiség Leltár (Narcissistic Personality Inventory, NPI; Raskin és Terry, 1988)	grandiózus narcizmus	40	Likert-skála	Bandi és Nagy (2014)
Narcisztikus Grandiozitás Skála (Narcissistic Grandiosity Scale, NGS; Crowe, Carter, Campbell és Miller, 2016; Rosenthal, Hooley, Montoya, van der Linden és Steshenko, 2020)	grandiózus narcizmus	16	Likert-skála	
Maladaptív Rejtett Narcizmus Skála (Maladaptive Covert Narcissism Scale, MCNS; Hendin és Cheek, 1997; Cheek, Wink, Hangreaves és Derr, 2013)	vulnerábilis narcizmus	23	Likert-skála	Bandi és Nagy (2014)
Narcisztikus Vulnerabilitás Skála (Narcissistic Vulnerability Scale, NVS; Crowe, Edershile, Campbell, Lynam és Miller, 2018)	vulnerábilis narcizmus	11	Likert-skála	
Patológias Narcizmus Leltár (Pathological Narcissism Inventory, PNI; Cain és mtsai, 2008)	grandiózus és vulnerábilis narcizmus	52	Likert-skála	Kövi és mtsai, 2014; Prontvai, Mirnics, & Kövi, 2018
Ötfaktoros Narcizmus Leltár (Five Factor Narcissism Inventory, FFNI; Glover és mtsai, 2012)	grandiózus és vulnerábilis narcizmus	148	Likert-skála	

between-subject és within-subject szinten megjelenő különbségek vizsgálatára, hogy teljesebb képet kapjunk a skálák érvényességéről.

A validálási folyamat során feltételeztük, hogy a grandiózus nárcizmust mérő skálák pozitív együttjárást mutatnak egymással, továbbá az extraverzióval, a magasabb önértékeléssel és a feljogosítottság érzésével, míg negatív kapcsolatban állnak a barátságosság faktorral. Várakozásaink szerint a vulnerábilis nárcizmust mérő skálák pozitív kapcsolatban állnak egymással és a neuroticizmussal, valamint negatív kapcsolatot mutatnak a barátságossággal és az önértékeléssel. A grandiozitás és vulnerabilitás között between-subject szinten nem várunk kapcsolatot, míg within-subject szinten közepes erősségű szignifikáns kapcsolatot feltételeztünk.

MÓDSZER

Eljárás

A kutatás során három különböző mintán végeztünk adatgyűjtést: egy nemzetközi (angol nyelvű) mintán, valamint két magyar mintán. Az adatfelvétel minden esetben online történt, és a résztvevők kreditpontokért cserébe vettek részt a vizsgálatban.

Az angol nyelvű (M1) és egy magyar nyelvű (M2) mintában keresztmetszeti adatfelvétel zajlott, amelyben a résztvevők egy alkalommal töltötték ki vonásszintű kérdőíveket. A harmadik minta (M3) esetében a kutatás két szakaszból állt: először vonásszintű kérdőívek kerültek kitöltésre, majd egy ötnapos, intenzív longitudinális adatfelvétel során a résztvevők naponta három alkalommal válaszoltak állapotszintű kérdésekre okostelefonon keresztül. Az ötnapos intervallum keddtől szombatig tartott, és a mérési időpontok naponta három, véletlenszerűen meghatározott időkeretben történtek: 8:00–11:00, 12:00–15:00 és 16:00–19:00 között. A kérdőívek kiküldése között legalább két óra telt el.

Minta

A kutatásban egy nemzetközi (angol nyelvű) és két magyar nyelvű mintán gyűjtöttünk adatokat.

Minta 1 (M1). A résztvevők egy holland egyetem angol nyelvű képzésén részt vevő hallgatók voltak, akik angol nyelvű kérdőíveket töltöttek ki anonim módon online, részvételükért pedig kreditpontokat kaptak. A kérdőívcsomagot 320 fő töltötte ki, akiknek életkora 20,18 (SD = 2,31) év, a legfiatalabb 17, a legidősebb kitöltő 36 éves. A résztvevők 72,5%-a nő.

Minta 2 (M2). Egy magyarországi egyetem hallgatói képezték a második mintát. A kutatás lebonyolításához a résztvevők toborzása egy egyetemi tantárgy keretein belül történt. A résztvevők anonim módon töltöttek ki vonásszintű kérdőíveket, részvételükért kreditpontokat kaptak. Az online kérdőívcsomagot 216 fő töltötte ki, akik átlagéletkora 21,57 (SD = 4,097) év, a legfiatalabb 18, a legidősebb kitöltő 51 éves volt. A résztvevők 18,1%-a (39 fő) férfi, 80,1%-a (173 fő) nő volt, négy fő (1,9%) a *Nem szeretnék válaszolni* kategóriát jelölte.

Minta 3 (M3). A harmadik mintát képező hallgatók ugyanarra a magyarországi egyetemre jártak, mint a Minta 2 hallgatói, de eltérő félévben vettek részt az adatfelvételen. A kutatásban való részvételükért kreditpontokban részesültek. Az anonim adatfelvétel két szakaszban zajlott: a hallgatók először vonáskérdőíveket töltöttek ki, majd egy longitudinális adatfelvétel során öt napon keresztül napi háromszor állapotszintet mérő kérdőíveket kaptak. A kérdőívcsomagot 109

hallgató töltötte ki, akik átlagéletkora 22,07 (SD = 3,9) év, a legfiatalabb 18, a legidősebb kitöltő 48 éves volt. A résztvevők 20,2%-a (22 fő) férfi, 78,9%-a (86 fő) nő volt.

Eszközök

Vonáskérdőívek. *Patológias Narcizmus Leltár* (Pathological Narcissism Inventory, PNI): a PNI egy 52 tételből álló multidimenzionális önbevallásos kérdőív, amely a narcizmus patológias vonatkozásait méri. Kitér a rejtett és nyílt, a grandiózus és vulnérabilis narcizmusra egyaránt (Cain és mtsai, 2008; Pincus és mtsai, 2009). Két fő skálája a grandiozitás, amelyet az Exploitativeness (Kihasztnálás), a Self-Sacrificing (Önfeláldozás), a Self-Enhancement (Önfelnagyítás) és a Grandiose Fantasies (Grandiózus fantáziák) mérnek, illetve a sérülékenység, amelyet pedig a Contingent Self-Esteem (Kontingens önértékelés), a Hiding the Self (Önelrejtés), a Devaluing (Leértékelés) és az Entitlement Rage (Feljogosult düh) alskálák mérnek. A kérdőív tételeire egy hatfokú Likert-skálán kellett válaszolni az *Egyáltalán nem igaz rám* ('Not at all like me' = 1) választól a *Teljesen igaz rám* ('Very much like me' = 5) válaszig. A kérdőív magyar verziója (Kövi és mtsai, 2014; Prontvai, Mírnics és Kövi, 2018) megfelelő validitással rendelkezik (Kovács és mtsai, 2021). A PNI az első mintában került felhasználásra.

Narcisztikus Személyiség Leltár (Narcissistic Personality Inventory, NPI): az NPI egy 40 ítemes önbevalláson alapuló leltár, amely a nemzetközi kutatásokban a vonásszintű grandiózus narcizmus mérésének legelterjedtebb eszköze (Bandi, 2014). Raskin és Hall 1979-es legkorábbi verziójában még 54 tételt tartalmazott, amelyet tíz év pszichometriai vizsgálat után 40 tételre csökkentettek (Raskin és Terry, 1988), így létrehozva egy stabilabb és megbízhatóbb faktorstruktúrát (Bandi, 2014). A kérdőív tételeire (pl. *Született tehetségem van arra, hogy befolyásoljak másokat* vagy *A szerénység nem áll jól nekem.*) egy ötfokú Likert-skálán kellett a kitöltőknek válaszolniuk az *Egyáltalán nem értek egyet* (1) választól a *Teljesen egyetértek* válaszig (5). Az NPI az első és a második mintában került felhasználásra.

Maladaptív Rejtett Narcizmus Skála (Maladaptive Covert Narcissism Scale, MCNS; Hendin és Cheek, 1997): a hiperszenzitív narcizmust mérő skála a rejtett, vagyis vulnérabilis narcizmus tudományos mérésének legelterjedtebb és legmegbízhatóbb mérőeszköze, a HSNS (Hypersensitive Narcissism Scale, magyarul: Hiperszenzitív Narcizmus Skála) továbbfejlesztett változata (Bandi, 2014). A szerzők az empirikus cikkek tükrében elégedetlenek voltak a HSNS megbízhatóságával, így további 13 tétellel 23 tételessé bővítették. A teszt egyik kifogásolható pontja azonban, hogy nem tartalmaz fordított tételeket (Bandi, 2014). A tételekre (pl. *Irigy vagyok a csinos vagy jóképű emberekre.*) egy ötfokú Likert-skálán kellett a kitöltőknek válaszolniuk az *Egyáltalán nem igaz* (1) választól a *Teljes mértékben igaz* (5) válaszig. Az MCNS az első és a második mintában került felhasználásra.

Grandiózus narcizmus: a *Narcisztikus Grandiozitás Skála* (Narcissistic Grandiosity Scale, NGS; Rosenthal, Hooley és Steshenko, 2007; Crowe és mtsai, 2016) egy 16 melléknévvel dolgozó skála, amely a grandiózus narcizmus mérésére szolgál. A tételekre egy 7 pontos Likert-skálán kellett válaszolni az *Egyáltalán nem* (1) választól a *Teljesen* (7) válaszig. A skálán olyan mellékeknevek szerepeltek, mint például a *tökéletes, rendkívüli, másoknál kiválóbb, elismert, domináns*. Az NGS az első és a második mintában került felhasználásra.

Vulnérabilis narcizmus: a *Narcisztikus Vulnérabilitás Skála* (Narcissistic Vulnerability Scale, NVS; Crowe és mtsai, 2018) egy 11 melléknévet felsorakoztató skála, amelyek a vulnérabilis narcizmust mérik. A mellékeknevekkel kapcsolatban egy hétpontos Likert-skálán kellett önmagukat

értékelniük a résztvevőknek az *Egyáltalán nem* (1) választól a *Teljesen* (7) válaszig. A skálán olyan melléknevek szerepeltek, mint például a *bosszús, irigy, törékeny, figyelmen kívül hagyott*. Az NVS az első és a második mintában került felhasználásra.

A *BIG-5* (The Big Five Inventory, BFI-2; Soto és John, 2017): a személyiségpszichológia egyik legrégebbi és legelterjedtebb személyiségjellemzőket mérő kérdőíve. A kérdőív 60 itemen keresztül öt személyiségdiszpozíciót térképez fel: Extraverzió (Extraversion), Barátságosság (Agreeableness), Lelkiismeretesség (Conscientiousness), Érzelmi labilitás (Neuroticizmus) és Nyitottság (vagy Kultúra) (Openness). A kérdőív tételeire egy ötpontos Likert-skálán kellett válaszolni az *Egyáltalán nem értek egyet* (1) választól a *Teljes mértékben egyetértek* (5) válaszig. A *BIG-5* a második mintában került felhasználásra.

Rosenberg Önértékelés Skála (Self-esteem Scale, RSES; Rosenberg, 1965; magyarul: Sallay és mtsai, 2014): a RSES az egyik leggyakrabban használt, 10 itemes, önbevalláson alapuló önértékelést mérő skála, amelyben egy ötfokú Likert-skálán kellett a tételekre válaszolni, az *Egyáltalán nem értek egyet* (1) választól a *Teljesen egyetértek* (5) válaszig. A teszt egyenlő arányban tartalmaz egyenes és fordított tételeket. A tesztet kiadása óta számos vizsgálatnak alávetették már, Rosenberg a saját vizsgálataiban 0,85 és 0,88-as Cronbach-alfa értékekről számolt be (Rosenberg, 1965). Az RSES az első és a második mintában került felhasználásra.

Feljogosítottság érzése: a feljogosítottság érzésének mérésére a *Pszichológiai Feljogosítottság Skálát* (Psychological Entitlement Scale, PES; Campbell, Bonacci, Shelton, Exline és Bushman, 2004) használtuk. A résztvevők egy hétpontos Likert-skálán értékelhették önmagukat kilenc tétel mentén az *Egyáltalán nem értek egyet* (1) választól a *Teljes mértékben egyetértek* (5) válaszig. A tételek között olyan mondatok szerepelnek, mint például *Őszintén úgy gondolom, hogy többet érdemlek, mint mások*. A PES a második mintában került felhasználásra.

Állapotkérdőívek. *Állapotnárcizmus*: az állapotnárcizmus vizsgálatára a *Nárcisztikus Grandiozitás Skála* (Narcissistic Grandiosity Scale, NGS; Crowe és mtsai, 2016) és a *Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála* (Narcissistic Vulnerability Scale, NVS; Crowe és mtsai, 2018) vonáskérdőívek tételei közül 4-4 került kiválasztásra Crowe és munkatársai ajánlása alapján (Edershile és Wright, 2021b). A kiválasztott tételek módosult instrukcióval kerültek alkalmazásra („Éppen most mennyire érzi magát ...tündöklőnek, ...tekintélyesnek, ...briliánsnak, ...erőtéljesnek; ...alulértékeltnek, ...félreértettnek, ...figyelmen kívül hagyottnak és ...bosszúsna?”). A tételek ebben a formában az adott jellemzők aktuális, szituációhoz kötött megélését mérték, nem pedig általános, stabil személyiségvonásként való jelenlétüket. A válaszadók egy 0-tól 100-ig terjedő csúszkán értékelték az aktuális érzéseiket az *Egyáltalán nem értek egyet* választól a *Teljes mértékben egyetértek* válaszig. A skála a harmadik mintában került felhasználásra.

Az *állapot-önértékelés* (SSE) mérése során két attitűdmondatra kellett a kitöltőknek válaszolniuk egy 100-fokú Likert-csúszkán. Az állítások a következők voltak: (1) *Éppen most jó véleménnyel vagyok magamról*. (2) *Éppen most úgy érzem, nem sok dologra lehetek büszke*. A skála a harmadik mintában került felhasználásra.

Statisztikai elemzés

Az NGS-16 és NVS-11 kérdőívek faktorszerkezetének vizsgálatához konfirmátoros faktorelemzést végzünk (CFA) a második mintán (Minta 2). Az illeszkedés esetében az RMSEA és az SRMR mutatók gyengének minősülnek, ha értékük 0,08-nál nagyobb, közepesnek, ha értékük 0,08-nál kisebb, illetve jónak, ha értékük kisebb, mint 0,05. A CFI és a TLI mutatók esetében gyenge

illeszkedésről beszélünk, ha a kapott érték kisebb, mint 0,9, közepes, ha nagyobb, mint 0,9, és jó, ha az érték meghaladja a 0,95-öt (Brown, 2006). A keresztmetszeti angol (Minta 1) és magyar (Minta 2) mintán többszoportos mérési invarianciavizsgálatot (konfigurális, metrikus, szkaláris) végeztünk annak ellenőrzésére, hogy a magyarra fordított NGS-16 és NVS-11 skálák pszichometria jellemzői megegyeznek-e az eredeti angol kérdőívekkel.

Az állapotszintű adatokon multilevel faktorelemzést tervezünk (Minta 3), amely lehetővé teszi a személyek közötti (between-person) és a személyen belüli (within-person) variancia elkülönítését, így pontosabb képet kapunk a skálák faktorstruktúrájáról, validitásáról és időbeli konzisztenciájáról.

A nárcisztikus állapotokat mérő 4-4 tételes NGS és NVS skálák vizsgálata során (Minta 3) feltételezzük, hogy a nárcisztikus állapotok időben viszonylag stabil mintázatot mutatnak. Elvárásunk, hogy a korábbi időpontban mért grandiózus állapot pozitívan prediktálja az azt követő grandiózus állapotot, valamint a vulnerábilis állapot pozitívan jósolja be az utána következő vulnerábilis állapotot.

Etikai vonatkozások

A kutatás etikai engedélyét két független egyetem etikai bizottság hagyta jóvá (engedélyszámok: 2018/228 és 18102-S), az intézmények neve a benyújtás során az anonimitás érdekében maszkolásra került. A résztvevőket a vizsgálat céljáról tájékoztattuk, írásos beleegyezésüket adták a részvételhez.

EREDMÉNYEK

Leíró statisztika és korrelációs összefüggések

A leíró statisztika és a Spearman-féle korrelációs összefüggések a 2. és 3. táblázatban láthatók. A számításokhoz a Minta 1 és Minta 2 adatai kerültek felhasználásra.

Az NGS-16 skála konvergens validitását illetően következetes szignifikáns pozitív kapcsolatot találtunk a PNI Grandiozitás és NPI skálákkal, a korrelációs együttható (r) 0,336 és 0,670 között volt. További pozitív közepesen erős szignifikáns kapcsolat volt az NGS-16 és a PES ($r = 0,490$), valamint a BIG-5 Extraverzió skálája ($r = 0,425$) között.

Az NVS-11 és a PNI Vulnerabilitás, illetve MCNS skálák között is erős szignifikáns korrelációs összefüggést találtunk, a korrelációs együttható (r) értéke 0,614 és 0,696 között volt. Az NVS-11 és az RSES skála között erős negatív irányú szignifikáns kapcsolat volt, a korrelációs együttható értéke (r) $-0,550$ és $-0,570$ között volt, míg a BIG-5 Neuroticizmus faktorával erős pozitív irányú szignifikáns együttjárást ($r = 0,597$) mutatott.

A skálák diszkrimináns validitását tekintve az NGS-16 skála nem volt szignifikáns kapcsolatban sem az MCNS, sem a PNI Vulnerabilitás, sem a NVS-11 és sem a BIG-5 Barátságosság faktorával, míg közepesen erős szignifikáns kapcsolatban állt az önértékeléssel, mely kapcsolat korrelációs együtthatója (r) 0,359 és 0,401 között volt. Az NGS-16 gyenge negatív irányú szignifikáns korrelációt mutatott a Neuroticizmussal ($r = -0,181$).

Az NVS-11 skála nem volt szignifikáns kapcsolatban sem az NPI, sem az NGS-16, sem a PES skálákkal. Szignifikáns kapcsolatban állt a PNI Grandiozitással ($r = 0,261$), és szignifikáns negatív irányú, közepesen erős kapcsolatban az Extraverzióval ($r = -0,399$).

2. táblázat. Deskriptív statisztika, belső konzisztencia és változók közötti korrelációk (Spearman rho), Minta 1, $n = 320$

	<i>M (SD)</i>	α	1	2	3	4	5	6	7
1. NPI	110,9 (21,2)	,91	–						
2. MCNS	63,1 (13,2)	,85	,198**	–					
3. NGS-16	40,9 (16,9)	,94	,671**	,045	–				
4. NVS-11	29,9 (11,6)	,87	,021	,614**	,000	–			
5. RSES	28,1 (5,5)	,88	,308**	–,512**	,401**	–,560**	–		
6. PNI	170,8 (37,2)	,93	,386**	,753**	,179**	,559**	–,396**	–	
7. PNI Gran.	63,81 (13,93)	,85	,576**	,439**	,336**	,261**	–,102	,768**	–
8. PNI Vulner.	106,94 (28,0)	,90	,227**	,783**	,071	,614**	–,476**	,948**	,524**

Megjegyzés: A táblázatban a második minta adatai szerepelnek. * $p < ,05$; ** $p < ,01$; $M (SD)$ – átlag (szórás); α – Cronbach alfa; NPI – Narcisztikus Személyiség Leltár (Narcissism Personality Inventory); MCNS – Maladaptív Rejtett Nácizmus Skála (Maladaptive Covert Narcissism Scale); NGS-16 – Narcisztikus Grandiozitás Skála (Narcissistic Grandiosity Scale); NVS-11 – Narcisztikus Vulnerabilitás Skála (Narcissistic Vulnerability Scale); RSES – Rosenberg Önértékelés Skála (Self-esteem Scale); PNI – Patológias Nácizmus Kérdőív (Pathological Narcissism Inventory); PNI Gran. – Patológias Nácizmus Kérdőív Grandiózus faktor; PNI Vulner. – Patológias Nácizmus Kérdőív Vulnerábilis faktor).

Megerősítő faktorelemzés (CFA)

Vonásszintű vizsgálat (NGS-16 és NVS-11). Az NGS skála 16 tétellel méri a vonásszintű narcisztikus grandiozitást. A skála faktorszerkezetének vizsgálatához a második minta adatait használtuk. Az adatokon konfirmátoros faktorelemzést (CFA) végeztünk egy faktorra ($\chi^2 = 511,04$; $p < 0,001$; CFI = 0,79; TLI = 0,76; RMSEA = 0,13; SRMR = 0,07), azonban a szakirodalomban elfogadott határértékek (Brown, 2006) alapján nem mutattak megfelelő modellilleszkedést.

Az NVS-11 skála faktorszerkezetének vizsgálatához a skála 11 tételén szintén konfirmátoros faktorelemzést végeztünk egy faktorra ($\chi^2 = 212,44$; $p < 0,001$; CFI = 0,74; TLI = 0,68; RMSEA = 0,13; SRMR = 0,09), de az illeszkedési mutatók ez esetben sem bizonyultak elfogadhatónak.

Az angol nyelvű (Minta 1) és a magyar nyelvű (Minta 2) minta adatain invarianciatesztelést végeztünk három szinten (konfigurális, metrikus, szkaláris). Az NGS-16 kérdőív esetében a konfigurális modell illeszkedési mutatói a következők voltak: $\chi^2 = 890,24$; $df = 210$; CFI = 0,86; RMSEA = 0,11; SRMR = 0,06. A metrikus modell vizsgálatakor az illeszkedési mutatók enyhén csökkentek ($\chi^2 = 959,22$; $df = 224$; CFI = 0,84; RMSEA = 0,11; SRMR = 0,08), továbbá a szkaláris modell mutatói is romlottak ($\chi^2 = 1368,15$; $df = 239$; CFI = 0,76; RMSEA = 0,13; SRMR = 0,10). A konfigurális és a metrikus modell értékei szignifikánsan különböztek egymástól ($\Delta\chi^2 = 68,98$; $\Delta df = 14$; $p < 0,001$; $\Delta CFI = 0,01$; $\Delta RMSEA = 0,001$; $\Delta SRMR = 0,02$), amely különbség elfogadhatónak minősül (Chen, 2007). A metrikus és a szkaláris modell illeszkedési mutatói szignifikánsan különböztek egymástól ($\Delta\chi^2 = 408,932$; $\Delta df = 15$; $p < 0,001$; $\Delta CFI = 0,08$; $\Delta RMSEA = 0,02$; $\Delta SRMR = 0,02$), azonban ezen értékek alapján nem áll fenn invariancia (Chen, 2007). Az NGS-16 esetében a metrikus invariancia teljesül, vagyis a két mintán a faktorszerkezet és a faktortöltések hasonlóak.

3. táblázat. Deskriptív statisztika, belső konzisztencia és változók közötti korrelációk (Spearman rho), Minta 2, $n = 216$

	$M (SD)$	α	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. NPI	107,25 (19,157)	,907	–									
2. MCNS	64,65 (11,901)	,832	,026	–								
3. NGS-16	45,22 (16,701)	,929	,670**	–,044	–							
4. NVS-11	34,99 (9,805)	,814	–,036	,696**	,028	–						
5. RSES	34,43 (7,178)	,893	,361**	–,514**	,359**	–,550**	–					
6. Extra.	39,64 (7,834)	,860	,602**	–,296**	,425**	–,399**	,556**	–				
7. Baráts.	44,93 (6,072)	,763	–,169*	–,426**	–,059	–,467**	,221**	,121	–			
8. Lelkiis.	39,64 (8,303)	,865	,049	–,216**	,076	–,285**	,325**	,192**	,283**	–		
9. Neuro.	39,64 (6,703)	,798	–,177**	,586**	–,181**	,597**	–,582**	–,296**	–,407**	–,259**	–	
10. Nyitott.	46,27 (5,343)	,648	,202**	–,070	,151*	–,094	,147**	,422**	,115	,073	–,028	–
11. PES	29,11 (8,047)	,772	,488**	,186**	,490**	,119	,204**	,179**	–,132	,096	–,022	–,100

Megjegyzés: A táblázatban a harmadik minta adatai szerepelnek. * $p < ,05$; ** $p < ,01$; $M (SD)$ – átlag (szórás); α – Cronbach alfa; NPI – Nárcisztikus Személyiség Leltár (Narcissism Personality Inventory); MCNS – Maladaptív Rejtett Nárcizmus Skála (Maladaptive Covert Narcissism Scale); NGS-16 – Nárcisztikus Grandiozitás Skála (Narcissistic Grandiosity Scale); NVS-11 – Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála (Narcissistic Vulnerability Scale); RSES – Rosenberg Önértékelés Skála (Self-esteem Scale); BIG-5 Extraverzió, Barátságosság, Lelkiismeretesség, Neuroticizmus, Nyitottság; PES – Pszichológiai Feljogosítottság Skála (Psychological Entitlement Scale).

Az NVS-11 kérdőív vizsgálatokor a konfigurális modell a következő illeszkedési mutatókkal bírt: $\chi^2 = 500,81$; $df = 90$; CFI = 0,80; RMSEA = 0,13; SRMR = 0,08. A metrikus modell értékei enyhén csökkentek ($\chi^2 = 539,08$; $df = 99$; CFI = 0,78; RMSEA = 0,13; SRMR = 0,10), a szkaláris modell illeszkedési mutatói pedig további romlást jeleztek ($\chi^2 = 631,41$; $df = 109$; CFI = 0,74; RMSEA = 0,13; SRMR = 0,12). Habár a konfigurális és a metrikus modell illeszkedési mutatói szignifikánsan különböztek egymástól ($\Delta\chi^2 = 38,266$; $\Delta df = 9$; $p < 0,001$; $\Delta CFI = 0,15$; $\Delta RMSEA = 0,02$; $\Delta SRMR = 0,22$), a két modell közti különbségek jóval meghaladják a [Chen \(2007\)](#) által javasolt határtértékeket. Ez a romlás még nagyobb a metrikus és a szkaláris modell összehasonlításakor ($\Delta\chi^2 = 92,331$; $\Delta df = 10$; $p < 0,001$; $\Delta CFI = 0,41$; $\Delta RMSEA = 0,05$; $\Delta SRMR = 0,21$). Az NVS-11 esetében a konfigurális invariancia teljesül, vagyis az angol és a magyar nyelvű mintán a faktorszerkezetek hasonlóak.

Állapotszintű vizsgálat (NGS-4 és NVS-4). Az NGS-4 és NVS-4 skálák az állapotszintű nárcizmust mérik. [Edershile \(2019\)](#) alapján 4-4 tételt használtunk a rövidített grandiózus (NGS) és vulnerábilis (NVS) nárcizmus kérdőív teszteléséhez ([Crowe és mtsai, 2016](#); [Edershile és mtsai, 2021](#); [Engyel, de Ruiter és Urbán, 2022](#)). A 4-4 tételt együttesen alkalmaztuk, mivel célunk a nárcizmus spektrum egészének lefedése. A kétfaktoros modell illeszkedési mutatói nagyon jó modellilleszkedést jeleztek ($\chi^2 = 44,2438$; $p < 0,001$; CFI = 0,9492; TLI = 0,9252; RMSEA = 0,0784; SRMR = 0,0669).

Longitudinális adatfelvétel

A longitudinális adatfelvételtől származó adatok (Minta 3) elemzéséhez az Mplus ([Muthén és Muthén, 1998–2015](#)) statisztikai programot alkalmaztuk. Az adatfelvétel során egy modellben alkalmaztuk az NGS és NVS kérdőívek 4-4 tételes változatait.

Az adatokon többszintű konfirmátoros faktorelemzést végeztünk, amely 1447 megfigyelést használt. A tesztelés során szignifikáns modellt kaptunk (RMSEA = 0,027; CFI = 0,983; TLI = 0,975; $\chi^2 = 2362,081$; $df = 56$; $p = 0,0002$; SRMR_{within-subject} = 0,030; SRMR_{between-subject} = 0,057). A sztenderdizált együttthatók a [4. táblázatban](#) olvashatók.

Személyen belüli (within-subject) szinten szignifikáns negatív együttjárás mutatkozott az állapotszintű grandiózitás és vulnerabilitás között ($r = -0,329$; $p < 0,001$), míg személyek közötti (between-subject) szinten a két változó együttjárása nem szignifikáns ($r = 0,108$; $p = 0,353$).

Adatok személyen belüli (within-subject) szinten. Az adatok within-subject szintű elemzése során többszintű keresztkésltetett vektor autoregresszív (multilevel cross-lagged vector autoregressive VAR1) modellt teszteltünk, amely megmutatja, hogyan hat egymásra időben eltoltságon két vagy több változó ([Hamaker és mtsai, 2015](#)). Ebben az esetben azt teszteltük, hogy egy korábbi grandiózus állapot bejósolja-e az azt közvetlenül követő grandiózus állapotot, illetve hasonlóan a vulnerabilitásnál: egy korábbi vulnerábilis állapot prediktál-e egy közvetlenül utána következő vulnerábilis állapotot.

Az elemzéshez 95%-os konfidenciaintervallumot (CI) használtunk. Ha a CI nem tartalmazza a nullát, akkor arra következtethetünk, hogy a becslés különbözik a nullától ([McNeish és Hamaker, 2020](#)). Eredményeink alapján a grandiózus állapot t-1 időpontban szignifikánsan előre jelezte a grandiózus állapotot t időpontban ($\beta = ,600$, 95% CI [$,555$, $,642$]), míg a vulnerábilis állapot t-1 időpontban szintén szignifikáns prediktora volt a t idejű vulnerábilis állapotnak ($\beta = ,478$, 95% CI [$,341$, $,525$]). A modell alapján a t-1 idejű grandiózus állapot kismértékben, de szignifikánsan jósolta be a t idejű vulnerábilis állapotot ($\beta = ,074$, 95%

4. táblázat. A multilevel konfirmátoros faktorelemzés sztenderdizált faktortöltései

Tétel	Faktortöltések személyen belüli (within-subject) szinten		Faktortöltések személyek közötti (between-subject) szinten	
	Grandiózus állapot	Vulnerábilis állapot	Grandiózus állapot	Vulnerábilis állapot
Grandiózus állapot 1.	,759		,956	
Grandiózus állapot 2.	,660		,901	
Grandiózus állapot 3.	,794		,970	
Grandiózus állapot 4.	,674		,861	
Vulnerábilis állapot 1.		,717		1,014
Vulnerábilis állapot 2.		,668		,870
Vulnerábilis állapot 3.		,658		,947
Vulnerábilis állapot 4.		,566		,602

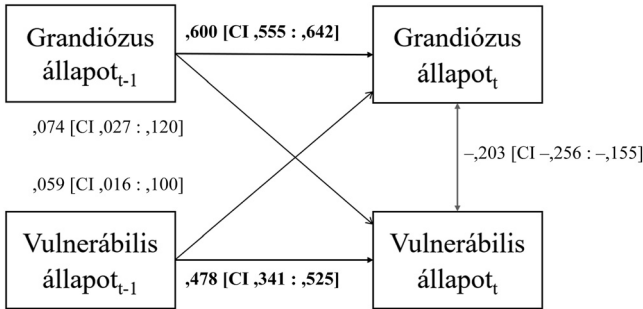
Megjegyzés: szignifikanciaszint $p < 0,001$.

CI [.027, .120]), míg a $t-1$ idejű vulnerábilis állapot szintén szignifikánsan, de kismértékben prediktálta a t idejű grandiózus állapotot ($\beta = ,059$, 95% CI [.016, .100]). A t idejű grandiózus állapot és a t idejű vulnerábilis állapot között gyenge, negatív irányú, szignifikáns kapcsolatot találtunk ($\beta = -,203$, 95% CI [-,256, -,155]). A modell eredményei a 2. ábrán olvashatók.

DISZKUSSZIÓ

Tanulmányunk célja a Nárcisztikus Grandiozitás Skála (Narcissistic Grandiosity Scale, NGS-16) és Nárcisztikus Vulnerabilitás Skála (Narcissistic Vulnerability Scale, NVS-11) magyar nyelvű adaptálása volt az állapotszintű nárcizmus mérésére. A kutatásban három mintán végeztünk elemzéseket.

Kutatásunk eredményei alapján a két skála megfelelő konvergens validitással rendelkezett, vagyis az NGS-16 más nárcisztikus grandiozitást mérő kérdőívvel és az NVS-11 más

2. ábra. Az állapotszintű változók időbeli stabilitása. Cross-lagged autoregresszív modell

Megjegyzés: Az értékek sztenderdizált együtthatók, szignifikanciaszint $p < 0,001$, konfidenciaintervallum (CI) 95%.

vulnerábilis nárcizmust mérő kérdőívekkel közepesen erős vagy erős korrelációt mutatott. A diszkrimináns validitás tekintetében is azt találtuk, hogy az NGS-16 vulnerabilitást mérő skálákkal, az NVS-11 pedig grandiozitást mérő skálákkal nem mutatott összefüggést. Az NGS-16 szignifikáns kapcsolatban állt az extraverzióval, az önértékeléssel és a feljogosítottsággal, míg az NVS-11 szignifikáns negatív irányú összefüggést mutatott az önértékeléssel, és pozitív kapcsolatot a neuroticizmussal. A korrelációk egyik érdekessége, hogy szignifikáns kapcsolatot találtunk az NVS-11 és a PNI Grandiozítás skálák között, amely kapcsolat hátterében az állhat, hogy az NPI Grandiozítás faktora átfedést mutat a vulnerabilitással (Wright és Edershile, 2018).

Vonásszinten a NGS-16 és NVS-11 skálák faktorszerkezetének elemzésekor nem megfelelő illeszkedési mutatókat találtunk, ami felveti, hogy a két skála nem bizonyul pontosabb mérőeszköznek, mint az eddig használt Nárcisztikus Személyiség Leltár (NPI; Raskin és Terry, 1988) és a Maladaptív Rejtett Nárcizmus Skála (MCNS; Hendin és Cheek, 1997; Cheek és mtsai, 2013). Az NPI és MCNS skálák jó illeszkedési mutatókkal bírnak, megfelelően méri a nárcisztikus grandiozitást (Gentile és mtsai, 2013) és vulnerabilitást (Locker és Williams, 2025). További mérőeszköz lehet (Engyel és mtsai, 2022) a Patológias Nárcizmus Kérdőív (Pathological Narcissism Inventory, PNI; Cain és mtsai, 2008) és a Five Factor Narcissism Inventory (FFNI, Ötfaktoros Nárcizmus Leltár; Glover és mtsai, 2012).

A kutatás során a szakirodalommal összehasonlítva inkonzisztens eredményekre jutottunk, ugyanis az NGS-16 és NVS-11 skálák validálásakor Crowe és munkatársai megfelelő illeszkedési mutatókat közöltek (Crowe és mtsai, 2016; Crowe és mtsai, 2018), azonban ezeket az eredményeket nem tudtuk reprodukálni. Az invarianciavizsgálatok eredményei szintén azt mutatták, hogy a skálák mérési tulajdonságai nem voltak stabilak a két nyelvi minta között: az NGS-16 esetében csak metrikus, míg az NVS-11 esetében csupán konfigurális invariancia teljesült. Az adatok hátterében számos ok húzódhat meg, amelyek feltárására további kutatások szükségesek. A továbbiakban érdemes lehet a kérdőívek faktorstruktúrájának mélyebb vizsgálata, a tételek és a fordítás pontosítása. Habár kutatásunknak elsődleges célja nem az NGS-16 és NVS-11 skálák tesztelése volt, a vonásszintű nárcizmus mérésére a már eddig alkalmazott NPI, MCNS és FFNI kérdőívek használatát javasoljuk.

Kutatásunkban longitudinális adatfelvétel keretében vizsgáltuk az állapotszintű nárcizmust, amely során a résztvevők öt napon keresztül, napi három alkalommal töltötték ki kérdőíveket aktuális állapotaikra (nárcizmus és önértékelés) vonatkozóan. Az NGS-4 és NVS-4 kérdőíveket a kutatás során minden mérési pontban egyszerre alkalmaztuk. Az állapotszintű adatok alapján az NGS-4 és NVS-4 skálák pszichometria mutatói megerősítették a mérőeszközök érvényességét: a faktorszerkezet illeszkedése megfelelőnek bizonyult.

A faktortöltések *within-subject* szinten jónak, *between-subject* szinten kiválóan bizonyultak. Ez arra utal, hogy NGS-4 és NVS-4 skálák nem csak az egyének közötti különbségek (pl. hogy ki mennyire hajlamos grandiózus vagy vulnerábilis működésre) megbízható mérésére alkalmasak, hanem az egyénen belüli állapotszintű változásokat is megfelelően tükrözik. Kiemelten fontos eredmény, hogy míg *between-subject* szinten, tehát amikor a személyek közötti különbségeket vizsgáltuk, nem volt szignifikáns kapcsolat a grandiozítás és a vulnerabilitás között, addig *within-subject* szinten a két nárcizmusdimenzióknak szignifikáns közepes erősségű negatív együttjárása volt. Ebből arra következtethetünk, hogy egy személy a mindennapjai során átélhet grandiózus és vulnerábilis állapotot egyaránt (*within-subject*), de egy adott pillanatban nem lehet benne mindkét állapotban (Miller és mtsai, 2021), vagyis a grandiózus és vulnerábilis állapot egymást

váltva jelenik meg, nem pedig párhuzamosan egyszerre. Ezek az adatok megerősítenek korábbi vizsgálatokat (Edershile, 2019; Gore és Widiger, 2016), ahol szintén kapcsolatot találtak a grandiozitás és vulnerabilitás között within-subject szinten (Edershile és Wright, 2021a; 2021b). Eredményeink összefüggésben állnak azon korábbi, analitikus gyökerekkel rendelkező elképzelésekkel, melyek szerint az egyének a nárcisztikus grandiozitás és a vulnerabilitás között fluktuálnak (Kernberg, 1975; Pincus és Lukowitsky, 2010; Pincus és mtsai, 2014; Ronnings-tam, 2009).

Az állapotnárcizmus időbeli stabilitásának vizsgálata során azt teszteltük, hogy a grandiózus és vulnerábilis állapotok mennyire képesek bejósolni saját későbbi előfordulásukat. Az eredmények alapján a korábbi grandiózus állapot ($t-1$ idejű) erős szignifikáns prediktora volt az aktuális grandiózus állapotnak (t idejű), míg a korábbi vulnerábilis állapot ($t-1$ idejű) szintén szignifikánsan jósolta be a következő vulnerábilis állapotot (t idejű). Ez arra utal, hogy a nárcizmus mindkét dimenziója rendelkezik rövid távú időbeli stabilitással (Hamaker és mtsai, 2015), vagyis arra következtethetünk, hogy az állapotok koherens módon változnak időben, nem pedig csupán mérési hibából vagy véletlenszerű ingadozásból fakadó mintázatot tükröznek. Ezek az eredmények különösen fontosak a nárcizmus állapotszintű értelmezése szempontjából, hiszen megerősítik, hogy a nárcisztikus állapotok dinamikája nem pusztán esetleges vagy véletlenszerű, hanem koherens és következetes mintázatot követ. A grandiozitás és a vulnerabilitás állapot-szintű formái tehát nem csupán pillanatnyi impulzusok, hanem bizonyos időtávon belül fennálló, ismétlődő mintázatokként értelmezhetők.

A modell emellett keresztképletetett hatásokat is mutatott a két állapot között, ezek mértéke azonban kifejezetten alacsony volt. A grandiózus állapot az előző időpontban kismértékben, de szignifikánsan előre jelezte a vulnerábilis állapotot a következő időpontban, míg a vulnerábilis állapot szintén alacsony, de szignifikáns hatással volt a későbbi grandiózus állapotra. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy az állapotok nem teljesen függetlenek egymástól – hiszen Krizan és Herlache (2018) is megfogalmazza, hogy a két dimenzió közös magból indul –, de alapvetően a stabilitási hatások dominálnak. Összességében tehát a nárcisztikus állapotok rövid távú dinamikáját inkább az egyes állapotok belső koherenciája és stabilitása, semmint a két dimenzió közötti gyakori váltakozás jellemzi. A dinamika pontosabb megértéséhez további kutatások szükségesek.

Az eredmények ezen túlmenően alátámasztják az NGS-4 és az NVS-4 skálák mérési megfelelőségét, mivel a skálák nemcsak az elméletileg várt faktorstruktúrát tükrözik, hanem időbeli stabilitással is rendelkeznek. A skálák összességében megbízhatóan mérik a nárcisztikus grandiozitás és vulnerabilitás aktuális szintjét, vagyis a skálák nem csupán statikus személyiségvonások, hanem dinamikus változó állapotok mérésére is alkalmasak.

Kutatásunk eredményei rávilágítanak a grandiozitás és a vulnerabilitás dinamikus természetére, és ellentmondanak annak a leegyszerűsítő elképzelésnek, amely szerint egy-egy személyt kizárólag vonások alapján lehessen jellemezni. Eredményeink arra utalnak, hogy e két nárcisztikus működésmód nem statikus állapotokként, hanem egymással párhuzamosan változó, szituációfüggő állapotként értelmezhetők. Ez a megközelítés összhangban áll a Krizan és Herlache (2018) által megfogalmazott Nárcizmus Spektrum Modellel, valamint a nárcizmust dinamikus énvédő rendszerként értelmező elméleti keretekkel (pl. Rhodewalt és Morf, 1998; Morf és Rhodewalt, 2001). A Nárcizmus Spektrum Modell (Krizan és Herlache, 2018) szerint a nárcizmus két megnyilvánulási formája – a grandiozitás és vulnerabilitás – egy közös magból, a feljogosítottság érzéséből (entitlement) ered. Különböző környezeti és intrapszichés feltételek

hatására két eltérő viselkedéses mintázat manifesztálódhat: grandiózus állapotban a személy szeretné saját pozitív szelfjét megerősíteni azáltal, hogy dominánsan viselkedik, míg vulnerabilis állapotban az önértékelés fenyegetettsége és főként negatív érzelmek kerülnek előtérbe. Az eredményeink jól illeszkednek az NSM elméleti keretéhez (Krizan és Herlache, 2018), hiszen within-subject szinten negatív kapcsolatot találtunk a grandiozitás és a vulnerabilitás között, amiből arra következtethetünk, hogy egy személy képes grandiózus és vulnerabilis állapotokat is átélni, de nem egyidejűleg. Ez összhangban áll azzal az elképzeléssel, hogy a nárcizmus kétféle működésmódja egy közös mag eltérő megnyilvánulási formája – vagyis a nárcisztikus grandiozitás és vulnerabilitás nem két egymástól eltérő dimenzió, hanem egy rendszer kétféle dinamikus formája.

A nárcisztikus állapotok időbeli stabilitása – vagyis hogy egy állapot bejósoló erővel bír a közvetlenül utána következő állapotra – arra utal, hogy az állapotok nem csak pillanatnyi ingadozások, hanem rövid távon koherens, autoregresszív dinamikát mutatnak. Ez az eredmény összhangban áll a dinamikus énvédő keretrendszerrel (Morf és Rhodewalt, 2001; Rhodewalt és Morf, 1998), amely a nárcizmusra egy olyan önszabályozó rendszerként tekint, amely folyamatosan igyekszik fenntartani grandiózus énképét. Eredményeink megerősítik az azonos állapotok időbeli autoregresszív működését.

Rhodewalt és Morf alapján nárcisztikus grandiozitás és vulnerabilitás egyazon védekező rendszer két pólusaként is értelmezhető (Morf és Rhodewalt, 2001; Rhodewalt és Morf, 1998). Habár a szerzőpáros a grandiozitásra a sebezhetőség elleni védekezésként tekint, kutatásunkban a grandiozitás pozitív önértékeléssel járt együtt. Ezt a kapcsolatot további kutatások is megerősítik (Hyatt és mtsai, 2018; Paulhus és Williams, 2002; Rhodewalt és Morf, 1995), így szükséges a téma mélyebb kutatása.

Limitációk

Habár kutatásunk Magyarországon elsőként tesz kísérletet arra, hogy az állapotnárcizmus mérése egy új kérdőívet mutasson be, számos limitációval is bír. A kutatásban részt vevő személyek egyetemi hallgatók voltak, akik kreditpontokat kaptak részvételükért. Mivel a kutatások csak egyetemi közegben zajlottak, erősen torzított a minta életkori homogenitása, hiszen más életkori populációkból nem értünk el személyeket. A jövőbeni kutatások szempontjából mindenképpen lényeges lenne, ha az életkor esetében heterogénebb mintával tudnánk dolgozni több generációból egyaránt. Az állapotnárcizmus vizsgálata szempontjából izgalmas kutatási irány lehet, ha klinikai mintán is végzünk adatfelvételt. Elképzelhető, hogy a skálán magasabb pontszámot elérők esetében más dinamikai változások zajlanak, így egy klinikai minta megfigyelése izgalmas új eredményeket ígérhet.

További limitációként merül fel, hogy a kutatás során a kurrens nárcizmuskutatási hagyományoknak megfelelően csak önbevallásos kérdőíveket alkalmaztunk, vagyis a résztvevőknek saját megítélésük szerint kellett értékelniük az érzelmeiket, gondolataikat és viselkedéseiket. Az önbevallásos kérdőívek miatt nem zárható ki teljesen a társas kíváncsisági hatás, valamint az önreflexióból származó torzítások sem. A jelenlegi kutatásokban leginkább self-report kérdőíveket használnak, de a későbbiekben érdemes lehet kutatásokat kísérleti elrendezésben tervezni, valamint egy külső megfigyelő lehetőségét is átgondolni, aki a vizsgálati személyek önbevallása mellett külső szemlélőként értékeli a viselkedésüket.

A kutatás során alkalmazott kérdőívek eloszlásának normalitását statisztikai tesztekkel ellenőriztük. A mintákban a normalitástesztetek nagyrészt szignifikáns eredményt mutattak, vagyis a normalitás feltétele sérült (1. melléklet).

Jelen kutatás nem tért ki az egyéni különbségekre, vagyis hogy például egyes személyek válaszai mennyire stabilak, mekkora kilengés jellemző rájuk a saját átlagukhoz viszonyítva, illetve hogy feltárhatók-e jellegzetes profilok a vonásszint, az állapotszint és más konstruktumok (pl. önértékelés, feljogosítottság érzése) kombinációjában. A jövőbeli kutatásoknak érdemes lehet ezen területeken tovább vizsgálódniuk.

Mindezen korlátok ellenére a kutatás fontos lépést jelent az állapotnarcizmus mérésének területén. Az új kérdőív bemutatása és előzetes validálása hozzájárul ahhoz, hogy árnyaltabban megértsük a narcizmus dinamikus, helyzeti megnyilvánulásait.

KONKLÚZIÓ

Eredményeink alapján a narcisztikus grandiozitás és vulnerabilitás állapotszintű mérésére az NGS-4 és NVS-4 skálák megbízható, valid eszköznek bizonyultak, így különösen alkalmasak lehetnek longitudinális kutatásokban vagy gyakorlati alkalmazásban, például terápiás folyamatok során a narcisztikus állapotok nyomon követésére. Ugyanakkor az NGS-16 és NVS-11 kérdőívek megerősítő faktorelemzés során mért faktorszerkezete nem bizonyult megfelelőnek. A vonásszintű narcizmus mérésére a Narcisztikus Személyiség Leltár (NPI) és a Maladaptív Rejtett Narcizmus Skála (MCNS), vagy az Ötfaktoros Narcizmus Leltár (FFNI) alkalmazását javasoljuk. Bár a vonásszintű érvényességi mutatók (konvergens és diszkrimináns validitás) elemzése során az NGS-16 és NVS-11 skálákat is felhasználtuk, ezek az elemzések elsősorban az állapotszintű mérés pszichometriai jellemzőinek feltárását szolgálták. Vizsgálatunk hozzájárulhat az állapotnarcizmus mérésére alkalmas rövid skálák alkalmazhatóságának megerősítéséhez, miközben rávilágít a skálák határára a vonásszintű mérésben.

Az állapotnarcizmus megbízható mérésének lehetősége nemcsak kutatási, hanem alkalmazott pszichológiai szempontból is jelentős, hiszen az NGS-4 és NVS-4 skálák alkalmazhatók lehetnek terápiás folyamatokban az aktuális narcisztikus állapotok és az énvédő mechanizmusok nyomon követésére. A skálák segíthetnek azonosítani azokat a triggerpontokat, amelyek aktiválják a grandiózus vagy vulnerábilis narcisztikus állapotokat. Hosszabb távon hozzájárulhatnak a narcisztikus működés pszichodinamikai megértéséhez, valamint a személyre szabott konzultációs és terápiás stratégiák kialakításához – vonásszinten mind a magasabb, mind az alacsonyabb narcizmuspontszámot elérő személyek esetében.

IRODALOM

- Back, M. D., Küfner, A. C., Dufner, M., Gerlach, T. M., Rauthmann, J. F., & Denissen, J. J. (2013). Narcissistic admiration and rivalry: Disentangling the bright and dark sides of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(6), 1013. <https://doi.org/10.1037/a0034431>
- Bandi, Sz. (2014). Az NPI és a HSNS-MCNS tesztek pszichometriai eredményei, korábbi empirikus adatok (psychometric properties of NPI and HSNS-MCNS scales). PhD Disszertáció. Pécs: Pécsi Tudományegyetem.

- Bandi, Sz., & Nagy, L. (2014). *Narcizmus: Struktúra és kötődés. Szakdolgozat*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Személyiség- és Egészségpszichológia Tanszék.
- Bauditz, S. C. (2025). Integrating structural and process approaches to Narcissism: Examining state-trait relations and person-situation transactions in an experimental context. *Doctoral Dissertation, Lebenswissenschaftliche Fakultät*. <https://doi.org/10.18452/33035>
- Bleidorn, W. (2009). Linking personality states, current social roles and major life goals. *European Journal of Personality*, 23, 509–530. <https://doi.org/10.1002/per.731>
- Brown, T. (2006). *CFA with equality constraints, multiple groups, and mean structures. Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: The Guilford Press.
- Cain, N. M., Pincus, A. L., & Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: Phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clinical Psychology Review*, 28, 638–656. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2007.09.006>
- Campbell, W. K., Bonacci, A. M., Shelton, J., Exline, J. J., & Bushman, B. J. (2004). Psychological entitlement: Interpersonal consequences and validation of a self-report measure. *Journal of Personality Assessment*, 83(1), 29–45. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa8301_04
- Campbell, W. K., & Foster, J. D. (2007). The narcissistic self: Background, an extended agency model, and ongoing controversies. In C. Sedikides, & S. Spencer (Eds.), *The self (Frontiers in social psychology)* (pp. 115–138). Psychology Press.
- Cheek, J. M., Wink, P. M., Hargreaves, K. M., & Derr, J. L. (2013, July). Distinctions among overt, covert, and adaptive types of narcissism: Conceptualization and measurement. In *Poster presented at the annual meeting of the American psychological association*. Honolulu, HI. https://www.researchgate.net/publication/257410273_Distinctions_among_overt_covert_and_adaptive_types_of_narcissism_Conceptualization_and_measurement_AONS.
- Chen, F. F. (2007). Sensitivity of goodness of fit indexes to lack of measurement invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 14(3), 464–504. <https://doi.org/10.1080/10705510701301834>
- Church, A. T., Katigbak, M. S., Ching, C. M., Zhang, H., Shen, J., Arias, R. M., ... Alvarez, J. M. (2013). Within individual variability in self-concepts and personality states: Applying densitydistribution and situation-behaviour approaches across cultures. *Journals of Research in Personality*, 47, 922–935. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2013.09.002>
- Crowe, M., Carter, N. T., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2016). Validation of the Narcissistic Grandiosity scale and creation of reduced item variants. *Psychological Assessment*, 28(12), 1550–1560. <https://doi.org/10.1037/pas0000281>
- Crowe, M. L., Edershile, E. A., Campbell, W. K., Lynam, D. R., & Miller, J. D. (2018). Development and validation of the Narcissistic vulnerability scale: An adjective rating scale. *Psychological Assessment*, 30(7), 978–983. <https://doi.org/10.1037/pas0000578>
- Dickinson, K. A., & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188–207. <https://doi.org/10.1521/pedi.17.3.188.22146>
- Edershile, E. A., Woods, W. C., Sharpe, B. M., Crowe, M. L., Miller, J. D., & Wright, A. G. (2019). A day in the life of Narcissus: Measuring narcissistic grandiosity and vulnerability in daily life. *Psychological Assessment*, 31(7), 913–924.
- Edershile, E. A., & Wright, A. G. (2021a). Fluctuations in grandiose and vulnerable narcissistic states: A momentary perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 120(5), 1386. <https://doi.org/10.1037/pspp0000370>
- Edershile, E. A., & Wright, A. G. (2021b). Grandiose and vulnerable narcissistic states in interpersonal situations. *Self and Identity*, 20(2), 165–181. <https://doi.org/10.1080/15298868.2019.1627241>

- Engyel, M. (2019). Nárcizmus és jóllét – A nárcisztikus működésmód költségei. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 74(8), 391–406. <https://doi.org/10.1556/0016.2019.74.3.8>
- Engyel, M., de Ruiter, N. M., & Urbán, R. (2022). Momentarily narcissistic? Development of a short, state version of the pathological Narcissism inventory applicable in momentary assessment. *Frontiers in Psychology*, 13, 992271. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.992271>
- Freud, S. (1914/1957). On narcissism: An introduction. In J. Strachey (Ed.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud, volume XIV (1914–1916): On the history of the psycho-analytic movement, papers on metapsychology and other works* (pp. 67–102). (Eredeti mű megjelenése: 1914).
- Gentile, B., Miller, J. D., Hoffman, B. J., Reidy, D. E., Zeichner, A., & Campbell, W. K. (2013). A test of two brief measures of grandiose narcissism: The Narcissistic personality Inventory–13 and the Narcissistic personality Inventory–16. *Psychological Assessment*, 25(4), 1120. <https://doi.org/10.1037/a0033192>
- Giacomin, M., & Jordan, C. H. (2016a). The wax and wane of narcissism: Grandiose narcissism as a process or state. *Journal of Personality*, 84(2), 154–164. <https://doi.org/10.1111/jopy.12148>
- Giacomin, M., & Jordan, C. H. (2016b). Self-focused and feeling fine: Assessing state narcissism and its relation to well-being. *Journal of Research in Personality*, 63, 12–21. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2016.04.009>
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C., & Widiger, T. A. (2012). The five-factor Narcissism inventory: A five factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94(5), 500–512. <https://doi.org/10.1080/00223891.2012.670680>
- Gore, W. L., & Widiger, T. A. (2016). Fluctuation between grandiose and vulnerable narcissism. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 7(4), 363.
- Gray, J. A. (1987). The neuropsychology of emotion and personality. In S. M. Stahl, S. D. Iversen, & E. C. Goodman (Eds.), *Cognitive neurochemistry* (pp. 171–190). Oxford Press.
- Grubbs, J. B., & Exline, J. J. (2016). Trait entitlement: A cognitive-personality source of vulnerability to psychological distress. *Psychological Bulletin*, 142(11), 1204–1226. <https://doi.org/10.1037/bul0000063>
- Hamaker, E. L., Ceulemans, E., Grasman, R. P. P., & Tuerlinckx, F. (2015). Modeling affect dynamics: State of the art and future challenges. *Emotion Review*, 7(4), 316–322. <https://doi.org/10.1177/1754073915590619>
- Hart, W., Adams, J. M., & Tortoriello, G. (2017). Narcissistic responses to provocation: An examination of the rage and threatened-egotism accounts. *Personality and Individual Differences*, 106, 152–156. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.10.049>
- Hektner, J. M., Schmidt, J. A., & Csikszentmihalyi, M. (2007). *Experience sampling method: Measuring the quality of everyday life*. Sage.
- Hendin, H. M., & Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A reexamination of Murray's Narcissism scale. *Journal of Research in Personality*, 31, 588–599. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1997.2204>
- Heyde, F., Wille, B., Kuijpers, E., Vergauwe, J., & Hofmans, J. (2023). Translating trait to state assessment: The case of grandiose narcissism. *Plos One*, 18(5), e0284649. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0284649>
- Hyatt, C. S., Sleep, C. E., Lynam, D. R., Widiger, T. A., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2018). Ratings of affective and interpersonal tendencies differ for grandiose and vulnerable narcissism: A replication and extension of Gore and Widiger (2016). *Journal of Personality*, 86(3), 422–434. <https://doi.org/10.1111/jopy.12325>
- John, O. P., Donahue, E. M., & Kentle, R. L. (1991). Big five inventory. *Journal of Personality and Social Psychology*. <https://doi.org/10.1037/t07550-000>

- Kernberg, O. F. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15, 641–685. <https://doi.org/10.1177/000306516701500309>
- Kernberg, O. F. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. New York, NY: Jason Aronson.
- Kohut, H. (1968). The psychoanalytic treatment of narcissistic personality disorders: Outline of a systematic approach. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 23, 86–113. <https://doi.org/10.1080/00797308.1968.11822951>
- Kovács, D. C., Mészáros, V., Tanyi, Z., Ferenczi, A., Jakubovits, E., Smohai, M., & Kövi, Z. (2021). A Pszichopátiás Önértékelő Skála rövid változatának (SRP-SF) magyar nyelvű adaptációja. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 22(3), 310–330.
- Kövi, Zs., Hevesi, K., Rózsa, S., Jaksic, N., Kása, D., Mirnics, Z., ... Vass, Z. (2014). Indicators of pathological narcissism in the sixty second drawing test. *Confinia Psychopathologica*, 2(2), 45–79.
- Krizan, Z., & Herlache, A. D. (2018). The narcissism spectrum model: A synthetic view of narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Review*, 22(1), 3–31. <https://www.researchgate.net/publication/313035323>.
- Locker, L. Jr, & Williams, J. L. (2025). Brief report: Celebrity worship, Narcissism, and emotionality. *North American Journal of Psychology*, 27(1), 197–206. <https://doi.org/10.1002/ijop.70067>
- McNeish, D., & Hamaker, E. L. (2020). A primer on two-level dynamic structural equation models for intensive longitudinal data in Mplus. *Psychological Methods*, 25(5), 610–635, 31855015. <https://doi.org/10.1037/met0000250>
- Miller, J. D., Back, M. D., Lynam, D. R., & Wright, A. G. (2021). Narcissism today: What we know and what we need to learn. *Current Directions in Psychological Science*, 30(6), 519–525. <https://doi.org/10.1177/09637214211044109>
- Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2008). Comparing clinical and social-personality conceptualizations of narcissism. *Journal of Personality*, 76, 449–476. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00492.x>
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J., & Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and vulnerable narcissism: A nomological network analysis. *Journal of Personality*, 79(5), 1013–1042. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2010.00711.x>
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S., & Campbell, W. K. (2017). Controversies in narcissism. *Annual Review of Clinical Psychology*, 13, 291–315. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032816-045244>
- Miller, J. D., Lynam, D. R., McCain, J. L., Few, L. R., Crego, C., Widiger, T. A., & Campbell, W. K. (2016). Thinking structurally about narcissism: An examination of the five-factor Narcissism inventory and its components. *Journal of Personality Disorders*, 30(1), 1–18. <https://www.researchgate.net/publication/272842217>.
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Vize, C., Crowe, M., Sleep, C., Maples-Keller, J. L., ... Campbell, W. K. (2018). Vulnerable narcissism is (mostly) a disorder of neuroticism. *Journal of Personality*, 86(2), 186–199. <https://doi.org/10.1111/jopy.12303>
- Morf, C. C. (2006). Personality reflected in a coherent idiosyncratic interplay of intra-and interpersonal self-regulatory processes. *Journal of Personality*, 74(6), 1527–1556. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2006.00419.x>
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of Narcissism: A dynamic selfregulatory processing model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177–196. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1204_1
- Muthén, L. K., & Muthén, B. O. (1998–2015). *Mplus user's guide*. Los Angeles, CA.
- Oltmanns, J. R., & Widiger, T. A. (2018). Assessment of fluctuation between grandiose and vulnerable narcissism: Development and initial validation of the FLUX scales. *Psychological Assessment*, 30(12), 1612.

- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)
- Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimentel, C. A., Cain, N. M., Wright, A. G., & Levy, K. N. (2009). Initial construction and validation of the pathological Narcissism inventory. *Psychological Assessment*, 21(3), 365. <https://doi.org/10.1037/a0016530>
- Pincus, A. L., Cain, N. M., & Wright, A. G. C. (2014). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability in psychotherapy. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 5(4), 439–443. <https://doi.org/10.1037/per0000031>
- Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. (2010). Pathological Narcissism and Narcissistic personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 421–446. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.121208.131215>
- Prontvai, V., Mirnics, Z., & Kövi, Zs. (2018). A nárcizmus és a neuroticizmus összefüggései. *Psychologia Hungarica Caroliensis*, 6(1), 92–108.
- Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890–902.
- Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1995). Self and interpersonal correlates of the Narcissistic personality inventory: A review and new findings. *Journal of Research in Personality*, 29(1), 1–23. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1995.1001>
- Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and effective reactions to success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 672–685. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.3.672>
- Ronningstam, E. (2009). Narcissistic personality disorder: Facing DSM-V. *Psychiatric Annals*, 39, 111–121. <https://doi.org/10.3928/00485713-20090301-09>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press. <https://doi.org/10.2307/2575639>
- Rosenthal, S. A., Hooley, J. M., Montoya, R. M., van der Linden, S. L., & Steshenko, Y. (2020). The Narcissistic Grandiosity scale: A measure to distinguish narcissistic grandiosity from high self-esteem. *Assessment*, 27(3), 487–507. <https://doi.org/10.1177/107319111985841>
- Rosenthal, S. A., Hooley, J. M., & Steshenko, Y. (2007). *Distinguishing grandiosity from self-esteem: Development of the Narcissistic Grandiosity scale*. Manuscript in preparation.
- Sallay, V., Martos, T., Földvári, M., Szabó, T., & Ittész, A. (2014). A Rosenberg Önértékelés Skála (RSES-H): Alternatív fordítás, strukturális invariancia és validitás. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 15(3), 259–275. <https://doi.org/10.1556/Mental.15.2014.3.7>
- Saulsman, L. M., & Page, A. C. (2004). The five-factor model and personality disorder empirical literature: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 23, 1055–1085. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2002.09.001>
- Sedikides, C. (2021). In search of narcissus. *Trends in Cognitive Sciences*, 25(1), 67–80. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2020.10.010>
- Soto, C. J., & John, O. P. (2017). The next big five inventory (BFI-2): Developing and assessing a hierarchical model with 15 facets to enhance bandwidth, fidelity, and predictive power. *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(1), 117–143. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2017.02.004>
- Verhagen, S. J., Hasmi, L., Drukker, M., van Os, J., & Delespaul, P. A. (2016). Use of the experience sampling method in the context of clinical trials. *BMJ Ment Health*, 19(3), 86–89.

- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 590–597.
- Wright, A. G., & Edershire, E. A. (2018). Issues resolved and unresolved in pathological narcissism. *Current Opinion in Psychology*, 21, 74–79. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.10.001>
- Zajenkowski, M., & Szymaniak, K. (2021). Narcissism between facets and domains. The relationships between two types of narcissism and aspects of the big five. *Current Psychology*, 40, 2112–2121. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-0147-1>

Mellékletek

1. melléklet. Normalitástesztelés

	Kolmogorov–Szmirnov-teszt	
	Minta 1	Minta 2
PNI	D(313) = ,038	
PNI Gran.	D(313) = ,063*	
PNI Vulner.	D(313) = ,035	
NPI	D(313) = ,037	D(198) = ,046
MCNS	D(313) = ,051*	D(198) = ,076**
NGS-16	D(313) = ,093**	D(198) = ,065*
NVS-11	D(313) = ,095**	D(198) = ,043
ESE	D(313) = ,065*	D(198) = ,076**
SSE	D(313) = ,155**	
Extraverzió		D(198) = ,046
Barátságosság		D(198) = ,053
Lelkiismeretesség		D(198) = ,064*
Neuroticizmus		D(198) = ,065*
Nyitottság		D(198) = ,071*
PES		D(198) = ,052

Megjegyzés: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; PNI – Patológias Nárcizmus Kérdőív (Pathological Narcissism Inventory); PNI Gran. – Patológias Nárcizmus Kérdőív Grandiózus faktor; PNI Vulner. – Patológias Nárcizmus Kérdőív Vulnerábilis faktor; NPI – Nárcisztikus Személyiség Leltár (Narcissism Personality Inventory); MCNS – Maladaptív Rejtett Nárcizmus Skála (Maladaptive Covert Narcissism Scale); NGS – Narcissistic Grandiosity Scale; NVS – Narcissistic Vulnerability Scale; ESE – Explicit Önértékelés (Explicit Self-esteem Scale); SSE – állapotszintű önértékelés (state self-esteem); BIG-5 Extraverzió, Barátságosság, Lelkiismeretesség, Neuroticizmus, Nyitottság; PES – Pszichológiai Feljogosítottság Skála (Psychological Entitlement Scale).

Measuring state-level narcissism with the Narcissistic Grandiosity and Narcissistic Vulnerability Scales

Eszter Kozma, Róbert Urbán and Márton Engyel

Background: Narcissism is one of the most studied constructs within psychological science. While numerous questionnaires exist to assess narcissism, most of these tools focus on trait-level narcissism, conceptualized as a stable personality characteristic. The present study examines an instrument designed to measure state-level narcissism, defined as the short-term, context-dependent activation of narcissistic behaviours. Our research aims to explore the reliability and validity, as well as the factor structure, of the Narcissistic Grandiosity Scale (NGS) and the Narcissistic Vulnerability Scale (NVS) on a Hungarian sample. Furthermore, we test the validity of their shortened 4-item versions measuring state-level narcissism to ensure their suitability for use in momentary data collection. *Method:* Data were collected from an English-language cross-sectional sample ($n = 320$), a Hungarian-language cross-sectional sample ($n = 216$), and a Hungarian-language intensive longitudinal sample ($n = 109$). The convergent and discriminant validity of the instruments were tested using correlational and regression analyses. Confirmatory factor analyses (CFA) were conducted to test the factor structure, while temporal stability was examined using multilevel cross-lagged vector autoregressive modelling [multilevel VAR1]). *Results:* The factor structures of NGS-16 and NVS-11 scales showed inadequate fit indices compared to other measures on the trait level. On the state level, their 4-item shortened versions demonstrated good validity and reliability indices and exhibited satisfactory temporal stability. *Conclusions:* Based on our findings, we recommend previously used questionnaires (e.g., NPI, MCNS, FFNI) for measuring trait-level narcissism. However, the shortened versions of the NGS and NVS scales proved suitable for assessing current state narcissism.

KEYWORDS

narcissism, trait-level narcissism, state-level narcissism, grandiosity, vulnerability, longitudinal design

Open Access nyilatkozat. A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek. (SID_1)